

ПРОБЛЕМИ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ НОРМ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КК УКРАЇНИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ОХОРОНУ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ФРОЛОВА Олена Григорівна - кандидат юридичних наук, професор кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого ПРАТ "ВНЗ "МАУП"

ORCID 0009-0007-5427-7581

УДК 343.57

DOI 10.32782/LAW.UA.2023.4.21

У статті досліджуються проблеми систематизації норм Особливої частини КК України, що забезпечують фармацевтичну діяльність. Автор ставить перед собою завдання знайти відповідь на наступні запитання: 1) як саме в межах Особливої частини КК "представлена" група норм, що об'єднує різноманітні соціально-правові властивості "ураженості" фармацевтичної діяльності, що є шкодою певного виду; 2) як саме особливості цієї "ураженості" враховуються у змісті відповідної групи норм Особливої частини КК, що забезпечують кримінально-правову охорону фармацевтичної діяльності; 3) яке значення для виділення цієї групи норм Особливої частини КК мають охоронювані кримінальним законом соціальні цінності у сфері фармацевтичної діяльності, що зазнають свого "ураження" вчиненим діянням.

Ключові слова: охорона фармацевтичної діяльності, Особлива частина КК України, лікарські засоби, медичні вироби, кримінально-правова охорона.

Постановка проблеми

Загальна характеристика норм Особливої частини КК України, що забезпечують кримінально-правову охорону фармацевтичної діяльності ґрунтується передусім на визначенні місця цих норм у системі Особливої частини КК та особливостях їх системної побудови. А відтак, потребує відповіді на наступні основні запитання, що стосуються "нормативного рівня": 1)

як саме в межах Особливої частини КК "представлена" група норм, що об'єднує різноманітні соціально-правові властивості "ураженості" фармацевтичної діяльності, що є шкодою певного виду; 2) як саме особливості цієї "ураженості" враховуються у змісті відповідної групи норм Особливої частини КК, що забезпечують кримінально-правову охорону фармацевтичної діяльності; 3) яке значення для виділення цієї групи норм Особливої частини КК мають охоронювані кримінальним законом **соціальні цінності** у сфері фармацевтичної діяльності, що зазнають свого "ураження" вчиненим діянням (адже саме посягання на елементи фармацевтичної діяльності, що утворює її "ураження", певним чином "перетворює" об'єкт кримінально-правової охорони на об'єкт кримінального правопорушення). Актуальним є отримання відповідей на означені запитання шляхом ґрунтовного аналізу норм Особливої частини КК України.

Метою статті є з'ясування проблем систематизації норм особливої частини КК України, що забезпечують охорону фармацевтичної діяльності.

Виклад основного матеріалу

У межах Особливої частини КК України закріплена група норм, яка об'єднує різноманітні соціально-правові властивості "ураженості" фармацевтичної діяльності, що є шкодою певного виду, а саме:

1) порушення прав, свобод та інтересів суб'єктів фармацевтичної діяльності, а також порушення зв'язків між суб'єктами фармацевтичної діяльності, які забезпечують обіг лікарських засобів у його окремих частинах (ст.ст. 141, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 313, 311, 312, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 323, 321-1, 321-2 КК);

2) порушення прав, свобод та інтересів суб'єктів фармацевтичної діяльності, а також порушення зв'язків між суб'єктами фармацевтичної діяльності незалежно від того, чи забезпечують або не забезпечують вони обіг лікарських засобів (ст.ст. 132, 134, 138, 142, 143, 144, 145 КК);

3) порушення таких зв'язків між суб'єктами фармацевтичної діяльності, які мають характер виконання професійних обов'язків цими суб'єктами (ст.ст. 131, 139, 140 КК);

4) порушення прав, свобод та інтересів суб'єктів державного регулювання фармацевтичної діяльності, зв'язків між цими суб'єктами та іншими суб'єктами фармацевтичної діяльності, що поширюється на окремі компоненти обігу лікарських засобів, а також порядку державного регулювання фармацевтичної діяльності в цілому (ст.ст. 142, 321-2 КК).

З позиції значення охоронюваних кримінальним законом соціальних цінностей, що пов'язані з фармацевтичною діяльністю та зазнають "ураження" (шкоди) у результаті посягання на них, для визначення "нормативних меж" кримінально-правової охорони, їх особливості полягає в тому, що вони "розкидані" законодавцем по нормах різних розділів Особливої частини КК. Так, порушення прав, свобод та інтересів суб'єктів фармацевтичної діяльності, а також порушення зв'язків між суб'єктами фармацевтичної діяльності, які забезпечують обіг лікарських засобів у його окремих частинах, "уражає" **життя та здоров'я особи (індивідуальне життя та здоров'я) у сфері медичного або фармацевтичного обслуговування** (ст.ст. 132, 134, 137, 138, 139, 141 КК, що розміщені у розділі II Особливої частини "Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи"), а також **публічне**

здоров'я (йдеться про ст.ст. 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 321-1, 321-2, 323, які розміщені в розділі XIII Особливої частини КК, найменування якого включає "... інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення"). Порушення прав, свобод та інтересів суб'єктів фармацевтичної діяльності, а також порушення зв'язків між суб'єктами фармацевтичної діяльності незалежно від того, чи забезпечують або не забезпечують вони обіг лікарських засобів, "представлене" у ст.ст. 142, 143, 144, 145 КК, які розміщені у розділі II Особливої частини КК та передбачають "ураження" **життя та здоров'я особи у сфері медичного та фармацевтичного обслуговування**.

Порушення таких зв'язків між суб'єктами фармацевтичної діяльності, які мають характер виконання професійних обов'язків цими суб'єктами, "представлене" у ст.ст. 131, 140 КК, які розміщені у розділі II Особливої частини КК та передбачає "ураження" **життя та здоров'я особи у сфері медичного та фармацевтичного обслуговування**. Що стосується порушення прав, свобод та інтересів суб'єктів державного регулювання фармацевтичної діяльності, зв'язків між цими суб'єктами та іншими суб'єктами фармацевтичної діяльності, що поширюється на окремі компоненти обігу лікарських засобів, а також порядку державного регулювання фармацевтичної діяльності в цілому, то цей різновид порушення "представлений" у ст.ст. 142, 321-2 КК (причому ст. 142 КК передбачена у розділі II Особливої частини КК та включає "ураження" **життя та здоров'я особи у сфері медичного та фармацевтичного обслуговування**, а ст. 321-2 КК включена у розділ XIII Особливої частини КК та враховує "ураження" **публічного здоров'я**).

Проте на більш конкретному рівні істотною вадою чинного КК України є те, що його норми (їх система) вкрай "вибірково" та "неповно" забезпечують кримінально-правову охорону фармацевтичної діяльності, передусім, у межах окремих компонентів обігу лікарських засобів, а

також порядку державного регулювання фармацевтичної діяльності.

У нормах чинного КК України, що спрямовані на забезпечення фармацевтичної діяльності, “представлені” не всі компоненти обігу лікарських засобів, обігу медичних виробів (медичної продукції) та порядку державного регулювання фармацевтичної діяльності. Наприклад, кримінальне законодавство окремих держав (зокрема, кримінальне законодавство ФРН) забезпечує охорону таких компонентів обігу лікарських засобів, як лабораторні випробування та клінічні дослідження, а в ст. 141 “Порушення прав пацієнта” КК України йдеться лише про “проведення клінічних випробувань”, а в ч. 1 ст. 321-2 КК України – про “доклінічне вивчення, клінічні випробування лікарських засобів, фальсифікацію їх результатів”. Це відповідно викликає додаткові питання стосовно доцільності виокремлення (виділення) у нормах Особливої частини КК України ознаки “проведення лабораторних випробувань”. Вирішення цих та інших питань кримінально-правової охорони фармацевтичної діяльності нерозривно пов’язане з аналізом системи соціальних цінностей, що охороняються нормами кримінального закону та враховуються при визначенні об’єкта кримінального правопорушення у відповідних складах кримінальних правопорушень, що посягають на фармацевтичну діяльність.

Норми чинного КК України забезпечують **кримінально-правову охорону обігу лікарських засобів**, що є обов’язковим компонентом фармацевтичної діяльності, та визнають його: 1) єдиним основним безпосереднім об’єктом у складі кримінального правопорушення певного виду; 2) одним із “альтернативних компонентів” основного безпосереднього об’єкта; 3) факультативним безпосереднім об’єктом.

Єдиним основним безпосереднім об’єктом у складі кримінального правопорушення конкретного виду є обіг лікарських засобів (або його окремі фрагменти), що передбачений ст.ст. 321-1, 321-2 КК. На це вказує насамперед те, що безпосередній об’єкт складів зазначених кримі-

нальних правопорушень має обов’язково включати у свій зміст “обіг фальсифікованих лікарських засобів” (див. назву ст. 321-1 КК) та “...порядок доклінічного вивчення, клінічних випробувань і державної реєстрації лікарських засобів” (див. назву ст. 321-2 КК).

У ст.ст. 131, 132, 134, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 305, 306, 319, 321, 323 КК обіг лікарських засобів (його окремі компоненти) є одним із **альтернативних основних** безпосередніх об’єктів.

Така альтернативність декількох основних безпосередніх об’єктів зумовлена функціональним зв’язком між ними, а відтак, без одного із цих об’єктів виключається наявність іншого (без першого він не може існувати). Наприклад, така альтернатива в змісті складу кримінального правопорушення властива різним “правовим режимам”: 1) отруйних та сильнодіючих речовин, що не є наркотичними або психотропними, та 2) отруйних і сильнодіючих лікарських засобів, які альтернативно визначені у диспозиції ч. 1 ст. 321 КК. Тому описані в ч. 1 ст. 321 КК дії в одній “частині” свого змісту, яка стосується порушення обігу отруйних та сильнодіючих речовин, що не є наркотичними або психотропними, цей вид кримінального правопорушення не посягає на обіг лікарських засобів, а в іншій “частині”, яка стосується отруйних і сильнодіючих лікарських засобів, безпосередньо порушується обіг цих лікарських засобів як елемент фармацевтичної діяльності.

У ст.ст. 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 320 КК обіг лікарських засобів (або його окремі фрагменти) є **факультативним** безпосереднім об’єктом. Зумовлюється це тим, що у змісті безпосереднього об’єкта враховуються ті фрагменти обігу лікарських засобів, які не обов’язково пов’язані з використанням лікарських засобів у різноманітних медичних чи фармацевтичних “процедурах” (ст. ст. 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 320 КК).

У межах загальної характеристики також потрібно з’ясувати, як саме норми чинного КК України забезпечують **кримі-**

нально-правову охорону медичних виробів (іншими словами, медичної продукції або виробів медичного призначення), які не є лікарськими засобами та перебувають в обігу, що є обов'язковим компонентом фармацевтичної діяльності.

При визначенні поняття медичних виробів слід враховувати, що ними мають визнаватись різноманітні інструменти, устаткування, пристрої, механізми, програмне забезпечення, речовини та інші предмети, що використовуються з метою виявлення, профілактики, моніторингу, лікування або полегшення захворювань, а також виявлення, моніторингу, лікування, полегшення або компенсації травм або інвалідності, обстеження, заміни або модифікації анатомічної структури або фізіологічного процесу, регуляції зачаття тощо [1, с. 145].

Відтак, кримінально-правовий зміст поняття медичних виробів, що визначає межі кримінально-правової охорони їх обігу, має в будь-якому випадку враховувати відповідь на питання про те, які особливості поводження з медичними виробами спроможні забезпечити досягнення цілей, що пов'язані з охороною індивідуального та/або публічного здоров'я.

Враховуючи це, кримінально-правовий зміст поняття медичних виробів може бути пов'язаний з чужим майном (ст.ст. 185, 190, 191, 194 КК), об'єктами права інтелектуальної власності (ст.ст. 176, 177, 229, 231, 232 КК), об'єктами рослинного і тваринного світу (ст.ст. 245, 247, 251, 299 КК), хімічними та біологічними матеріалами (ст. 261 КК), радіоактивними матеріалами (ст.ст. 201, 261, 262, 265, 265-1, 266, 267, 414), легкозаймистими речовинами (ст. 269 КК), радіаційною безпекою (ст. 274 КК), одурманюючими засобами, що не є наркотичними або психотропними лікарськими засобами (ст. 324 КК), мікробіологічними або іншими біологічними агентами чи токсинами (ст. 326 КК), радіоактивно забрудненою продукцією (327 КК), офіційними документами (ст.ст. 358, 366 КК), спеціальними технічними засобами отримання інформації (ст. 359 КК), інформаційними (автоматизованими), електронними комунікаційними, інформаційно-

комунікаційними системами, електронними комунікаційними мережами (ст. 361 КК), інформацією з обмеженим доступом, яка зберігається в ЕОМ (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації (ст. 361-2 КК), інформацією, яка оброблюється в ЕОМ (комп'ютерах), автоматизованих системах чи комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації (ст. 362 КК), ЕОМ (комп'ютерами), автоматизованими системами, комп'ютерними мережами чи мережами електрозв'язку та інформацією, яка в них оброблюється (ст. 363 КК), ЕОМ (комп'ютерами), автоматизованими системами, комп'ютерними мережами чи мережами електрозв'язку (ст. 363-1 КК), військовим майном (ст. ст. 411, 412, 413 КК). Отже, у таких випадках обіг медичних виробів може набувати значення **факультативного безпосереднього об'єкта** у складах зазначених кримінальних правопорушень.

Враховуючи викладене, слід підтримати існуючу в юридичній літературі позицію [2, с. 203, 405], згідно з якою систематизація (виділення) кримінальних правопорушень певних видів залежно від безпосереднього об'єкта видається найбільш оптимальним варіантом, оскільки дозволяє виділити серед усього масиву норм Особливої частини КК саме такі, що безпосередньо спрямовані на забезпечення кримінально-правової охорони [3, с. 172; 4, с. 14; 5, с. 13-14] соціальних цінностей, що "уражаються" вчиненням кримінального правопорушення. Тому предметом дослідження є передусім ті норми КК, які безпосередньо спрямовані на забезпечення кримінально-правової охорони названих вище обов'язкових елементів фармацевтичної діяльності та передбачають їх: 1) єдиним основним безпосереднім об'єктом у відповідному складі кримінального правопорушення; 2) одним із "альтернативних компонентів" основного безпосереднього об'єкта в складі кримінального правопорушення. Аналіз тих норм КК, які передбачають визнання окремих елементів фармацевтичної діяльності факультативним безпосереднім об'єктом у складі кримінальних пра-

впорушень певних видів здійснюється в тій мірі, яка необхідна для забезпечення цілісності кримінально-правової охорони фармацевтичної діяльності та дослідження норм КК, що безпосередньо спрямовані на забезпечення кримінально-правової охорони відповідних елементів фармацевтичної діяльності. Оскільки значення факультативного безпосереднього об'єкта у складах зазначених кримінальних правопорушень відводиться передусім обігу лікарських засобів та обігу медичних виробів, то зазначене дослідження потребує аналізу можливих варіантів (*de lege ferenda*) зміни в цих елементів фармацевтичної діяльності значення факультативного безпосереднього об'єкта та надання їм значення єдиного основного безпосереднього об'єкта і/або одного із "альтернативних компонентів" основного безпосереднього об'єкта у відповідних складах кримінальних правопорушень.

Висновки

1. На рівні родових і видових об'єктів система норм Особливої частини КК, у яких "представлені" окремі елементи фармацевтичної діяльності, пов'язується з "ураженням" життя та здоров'я особи у сфері медичного або фармацевтичного обслуговування (розділ II Особливої частини КК) та публічного здоров'я (розділ XIII Особливої частини КК). У своєму цілісному вигляді фармацевтична діяльність не отримала повноцінного закріплення в одному самостійному розділі або в системі норм одного розділу Особливої частини КК, а окремі норми розділу II та розділу XIII Особливої частини КК передбачають "ураження" лише окремих обов'язкових елементів фармацевтичної діяльності, зокрема, таких, як обіг лікарських засобів та порядок державного регулювання фармацевтичної діяльності. Тому, якщо дотримуватись законодавчого підходу при побудові системи норм розділу II та розділу XIII Особливої частини КК, то представлені в нормах цих розділів Особливої частини КК елементи фармацевтичної діяльності слід вважати "складовими частинами" індивідуального життя і здоров'я осо-

би (у розділі II) та публічного здоров'я (у розділі XIII). Такий законодавчий підхід у цілому є обґрунтованим та узгодженим з вимогами норм чинного регулятивного законодавства, яке забезпечує охорону індивідуального та публічного здоров'я.

2. "Ураження" індивідуального життя і здоров'я особи, а також (або) публічного здоров'я може набувати значення **шкоди** як:

1) **обов'язкової** ознаки (елемента) у складах тих кримінальних правопорушень, що посягають на фармацевтичну діяльність і передбачають її відповідні елементи єдиним основним безпосереднім об'єктом у відповідному складі кримінального правопорушення. Така шкода "представлена" у відповідних ознаках складів кримінальних правопорушень, передбачених відповідними частинами ст. 321-1 КК та ч. 3 ст. 321-2 КК, але в ч.ч. 1, 2 ст. 321-2 КК вказівка на таку шкоду відсутня;

2) **альтернативної** ознаки (елемента) у складах тих кримінальних правопорушень, які посягають на фармацевтичну діяльність і передбачають її відповідні елементи. Тому така шкода є (має бути) одним із "альтернативних компонентів" в складі кримінального правопорушення певного виду. Адже в цьому разі шкода у складах кримінальних правопорушень виражає "ураження" одного із декількох альтернативних основних безпосередніх об'єктів. Зазначена шкода в цих складах "представлена" у вигляді "спричинило зараження двох чи більше осіб" (ч. 2 ст. 131 КК), "спричинило тривалий розлад здоров'я, безплідність або смерть потерпілої особи" (ч. 3 ст. 134 КК), "спричинила смерть потерпілої особи чи інші тяжкі наслідки" (ч. 5 ст. 134 КК), "спричинило істотну шкоду здоров'ю потерпілого" (ч. 1 ст. 137 КК), "спричинили смерть неповнолітнього або інші тяжкі наслідки" (ч. 2 ст. 137 КК), "спричинило тяжкі наслідки для хворого" (ст. 138. Ч. 1 ст. 140 КК), "може мати тяжкі наслідки для хворого" (ч. 1 ст. 139 КК), "спричинило смерть хворого або інші тяжкі наслідки" (ч. 2 ст. 139 КК), "спричинило тяжкі наслідки неповнолітньому" (ч. 2 ст. 140 КК), "спричинили смерть пацієн-

та або інші тяжкі наслідки” (ст. 141 КК), “спричинило тяжкі наслідки” (ст. 145 КК), “заподіяли шкоду здоров’ю потерпілого” (ч. 3 ст. 323 КК), “заподіяли істотну шкоду здоров’ю потерпілого або інші тяжкі наслідки” (ч. 4 ст. 323 КК) та ін.

3. Відсутня вказівка на шкоду відповідно індивідуальному життю чи здоров’ю або публічному здоров’ю у ст.ст. 132, 305, 306, 319, 321 КК. Відсутність цієї вказівки можна в одних випадках пояснити специфікою механізму посягання, що впливає на структуру складу кримінального правопорушення (305, 306, 319, 321 КК), а в інших – навпаки, ігноруванням механізму, що може пов’язуватись з утворенням зазначеної шкоди, та її включенням у матеріальний склад кримінального правопорушення певного виду. Так, у ст. 132 КК встановлює відповідальність за “розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби”, а склад цього кримінального правопорушення не передбачає шкоди індивідуальному життю чи здоров’ю особи. Законодавчим орієнтиром у тому, що у складі кримінального правопорушення, пов’язаного з незаконним розголошенням певних медичних чи фармацевтичних відомостей, має альтернативно враховуватись шкода індивідуальному життю чи здоров’ю або публічному здоров’ю, є положення диспозиції ст. 145 (“Незаконне розголошення лікарської таємниці”) КК, у якій передбачена ознака “... якщо таке діяння спричинило тяжкі наслідки”. З огляду на це існує потреба **доповнення ст. 132 КК частиною другою наступного змісту**: “2. *Те саме діяння, якщо воно спричинило тяжкі наслідки*”.

Крім цього, “ураження” індивідуального життя і здоров’я особи, а також (або) публічного здоров’я може набувати значення шкоди як **факультативної** ознаки у складах тих кримінальних правопорушень, що посягають на фармацевтичну діяльність і визнають її певні елементи факультатив-

ним безпосереднім об’єктом. У таких складах виокремлення зазначеної шкоди як ознаки їх змісту є **необов’язковим** (хоча в деяких складах законодавець виділяє відповідну шкоду в складі кримінального правопорушення, як, наприклад, у ч. 3 ст. 134 КК, що альтернативно визначає різновиди шкоди індивідуальному життю і здоров’ю людини: “... спричинило тривалий розлад здоров’я, безплідність або смерть потерпілої особи”).

Література

1. Берзін П.С., Волинець Р.А., Фролова О.Г. Німецька “модель” кримінально-правової охорони обігу лікарських засобів та обігу медичної продукції: поняття і структура. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2023. Випуск 79: частина 2. С. 137-148.

2. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; за ред. проф. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 5-те вид., переробл. і допов. Х.: Право, 2015. 680 с.

3. Волинець Р.А. Кримінально-правова охорона фондового ринку: сучасний стан та перспективи вдосконалення: монографія. Київ: ВД Дакор, 2018. 452 с.

4. Волинець Р.А. Кримінально-правова охорона фондового ринку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук; спеціальність 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право / Волинець Руслан Анатолійович. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, МОН України. К., 2018. 40 с.

5. Берднік І.В. Кримінально-правова охорона водних ресурсів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук; спеціальність 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право / Берднік Інна Володимирівна. Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ МВС України. Дніпро, 2020. 42 с.

SUMMARY

The article deals with the problems of systematization of the norms of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine, which ensure pharmaceutical activity. The author sets himself the task of finding an answer to the following questions: 1) how exactly within the Special Part of the Criminal Code is «represented» a group of norms that unites various social and legal properties of «injury» of pharmaceutical activity, which is a certain type of harm; 2) how exactly the specifics of this «affectedness» are taken into account in the content of the relevant group of norms of the Special Part of the Criminal Code, which provide criminal legal protection of pharmaceutical activity; 3) what is the significance for the selection of this group of norms of the Special Part of the Criminal Code of the social values protected by the criminal law in the field of pharmaceutical activity, which are «damaged» by the committed act.

The author emphasizes that the significance of the social values protected by the criminal law, which are related to pharmaceutical activity and suffer «injury» (damage) as a result of encroachment on them, for determining the «normative limits» of criminal law protection, their peculiarity is that they are «scattered» by the legislator according to the norms of various

sections of the Special Part of the Criminal Code.

Attention is focused on the fact that, at a more specific level, a significant defect of the current Criminal Code of Ukraine is that its norms (their system) extremely «selectively» and «incompletely» provide criminal legal protection of pharmaceutical activity, primarily within the limits of individual components of the circulation of medicinal products, and as well as the order of state regulation of pharmaceutical activity. In the norms of the current Criminal Code of Ukraine aimed at ensuring pharmaceutical activity, not all components of the circulation of medicines, circulation of medical products (medical devices) and the procedure for state regulation of pharmaceutical activity are «represented».

The author consistently proves that the criminal-legal content of the concept of medical devices, which determines the limits of criminal-legal protection of their circulation, must in any case take into account the answer to the question of what features of handling medical devices are able to ensure the achievement of the goals that related to the protection of individual and/or public health.

Keywords: protection of pharmaceutical activity, Special part of the Criminal Code of Ukraine, medicines, medical devices, criminal law protection.